

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Лія ЧЕБАНУ	ЗЛО ЯК БРАК ДОБРА (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ З ТВОРУ «СПОВІДЬ» АВРЕЛІЯ АВГУСТИНА).....	176
Марія РАЙКОГЛОВА	МУДРІСТЬ ТА ЇЇ «ВОРОГИ» (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ З «ПОХВАЛИ ГЛУПОСТІ» Е.РОТТЕРДАМСЬКОГО).....	180
Микола НАЧЕВ	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТАМОДЕРНУ: ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ.....	183
Андрій КОВАЛЕНКО	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ПРИКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП: ЛЕКСИЧНИЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ.....	185
Юлія МЕЛЬНИК	ДОЛЕНОСНА РОЛЬ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ В СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНИ ЯК НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ.....	187
Ярослав УСТИМЕНКО	ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВІД ТОТАЛІТАРИЗМУ ДО ДЕМОКРАТІЇ.....	189
Тетяна ПЕДЕНКО	МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ОСВІТИ: АДАПТАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	192
Марія ГЕЛЯКА	ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	196
Ростислав КАНДИБА	ПОГЛЯДИ НА ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ПРОВІДНИХ ДІЯЧІВ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ.....	199
Ігор КОСАКІВСЬКИЙ	ЦНОТИ У РОЗУМІННІ АРИСТОТЕЛЯ (НА ОСНОВІ УРИВКІВ З «НІКОМАХОВОЇ ЕТИКИ»)...	203
Таїсія АКІМОВА	ВІЛЬНА ЛЮДИНА У РОЗУМІННІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ.....	206
Евеліна БЕЖЕНАР	КОНЦЕПЦІЯ ПЛАТОНІЧНОГО КОХАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ «БАНКЕТУ» ПЛАТОНА).....	211

основою для досягнення моральної досконалості, оскільки вона дозволяє людині критично оцінювати власні вчинки, приймати обґрунтовані рішення та діяти відповідально. Фронезис підтримує здатність до розумного самоконтролю, що є необхідним для досягнення гармонії й самореалізації. Соціальна значущість чеснот полягає в їхній ролі у формуванні гармонійного суспільства. Етичний розвиток особистості сприяє не лише її особистому щастю, а й добробуту суспільства, формуючи відповідальну громадянську позицію та розвиваючи здатність до взаємодії і співпраці.

Список використаних джерел:

1. Аристотель. Нікомахова етика / пер. з давньогр. В. Бурая. Київ : Основи, 2002. 280 с.
2. Білецька О. В. Аристотель та етика цнот. Вісник Могилянки. 2019. № 15. С. 88–95.
3. Етика : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
4. Коваленко С. О. Етика та мораль: Аристотель і сучасні інтерпретації : посібник. Київ : Наук. думка, 2021. 180 с.
5. Полозова О. С. Цноти в Аристотелевій етиці: контекст і значення. Філософська думка. 2018. Т. 12, № 2. С. 25–30.
6. Романюк І. М. Цноти в Аристотелевій філософії: від теорії до практики. Етичні виміри. 2022. № 20. С. 12–20.
7. Annas J. Morality of Happiness. Oxford University Press, 1993. 384 p.
8. Broadie S. Ethics with Aristotle. Oxford University Press, 1993. 436 p.
9. Kraut R. Aristotle on the Human Good. Princeton University Press, 2021. 391 p.
10. Pangle L. S. Aristotle and the Philosophy of Friendship. Cambridge University Press, 2009. 263 p.

Таїсія АКИМОВА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 1-го року навчання,
спеціальність 013 «Початкова освіта: Психологія»,

факультет початкового навчання,

Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Оксана ПЕТІНОВА,

д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту

соціокультурної діяльності,

Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

«ВІЛЬНА ЛЮДИНА У РОЗУМІННІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»

«Справжня свобода — це не лише відсутність обмежень, а здатність бути в гармонії з собою і світом.»

— Григорій Сковорода

Григорій Сковорода, видатний український філософ і поет XVIII століття, у своїй філософії зосередився на понятті свободи як ключового аспекту людського існування. Для Сковороди вільна людина — це той, хто здатен усвідомити свою природу, знайти своє місце в світі та реалізувати свої здібності.

Він стверджує, що справжня свобода полягає не в безмежних можливостях, а в можливості жити відповідно до своїх внутрішніх потреб і бажань.

Сковорода розглядає людину як мікрокосм, в якому відображаються вселенські закони. У своїх творах він підкреслює, що свобода виникає з пізнання себе і свого призначення. Так, у його віршах і трактатах часто згадується ідея "сродної праці" — заняття, яке відповідає природі людини та її інтересам, що веде до внутрішнього задоволення і гармонії. Цей концепт вказує на те, що вільна людина повинна знайти своє місце в житті і діяти відповідно до своїх внутрішніх спонукань [1].

Однією з основних тем Сковородинської філософії є розуміння щастя. Сковорода стверджує, що щастя не залежить від матеріальних благ або соціального статусу, а полягає в гармонії з собою та світом. Вільна людина здатна досягати щастя, коли вона знаходиться в злагоді зі своєю душею. Це твердження знаходить підтвердження в його афоризмі: "Той, хто знає, той і вільний" [2]. Саме знання про власну сутність і своє місце в світі є ключовими для досягнення свободи.

Сковорода також акцентує увагу на моральному аспекті свободи. Він вважає, що вільна людина повинна жити за законами совісті та моральності. Відповідно до його поглядів, свобода не є всюдозволеністю, а вимагає відповідальності за свої дії. Лише той, хто живе морально, може вважатися по-справжньому вільним. Таким чином, Сковорода вводить поняття етичної свободи, що підкреслює важливість внутрішньої свободи у порівнянні з зовнішніми обмеженнями [3].

Філософія Сковороди про вільну людину має важливе значення і в контексті сучасних соціально-філософських дискусій. Його роздуми про свободу та людську природу залишаються актуальними, адже вони ставлять питання про те, що означає бути людиною в умовах сучасного світу, який часто ставить матеріальні цінності вище за духовні. Сковорода вказує на необхідність розвитку внутрішнього світу людини, що, в свою чергу, дозволяє досягти справжньої свободи [4].

На завершення, концепція вільної людини у Григорія Сковороди є складним і багатогранним поняттям, яке охоплює питання самоусвідомлення, моральності, щастя та відповідальності. Вона закликає нас звернути увагу на внутрішній світ і знайти свою власну дорогу в житті, що веде до справжньої свободи. Таким чином, вчення Сковороди залишається важливим не лише в історичному, але й у сучасному контексті, спонукаючи до роздумів про людську природу та сенс існування.

Філософія Григорія Сковороди, видатного українського мислителя XVIII століття, занурює нас у глибокі роздуми про природу людини і свободу. Сковорода вважає, що істинна свобода полягає не лише у відсутності зовнішніх обмежень, а у внутрішній гармонії людини зі своїм «я», що дозволяє їй реалізувати свій потенціал. «Вільна людина — це та, що живе в злагоді зі своїм внутрішнім світом» [5]. Для Сковороди свобода не є абстрактним поняттям, а є сутністю, що виникає з глибокого самопізнання.

Сковорода підкреслює, що справжня свобода людини передбачає здатність до самостійного мислення, відмови від сліпого наслідування авторитетів та традицій. Він закликає до внутрішньої роботи над собою, до усвідомлення власних бажань і прагнень, які часто можуть бути пригнічені зовнішніми факторами. «Лише той, хто пізнав себе, може вважатися вільним» [6]. Це пізнання, за Сковородою, є шляхом до справжнього щастя, оскільки тільки усвідомлення власних цілей і прагнень дозволяє людині бути вільною.

Однією з ключових концепцій у філософії Сковороди є поняття «спорідненої праці». Він стверджує, що кожна людина має свою «споріднену» справу, яка відповідає її природі і внутрішнім схильностям. Вільна людина — це та, яка обирає шлях, що відповідає її істинній природі. «Кожен повинен шукати свою справу, що стане для нього джерелом радості і задоволення» [7]. Саме ця думка про «споріднену працю» відображає його уявлення про гармонію між внутрішнім «я» людини і зовнішнім світом.

Сковорода також підкреслює важливість морального вибору. Вільна людина — це та, що усвідомлює відповідальність за свої вчинки і вибір. Він вважає, що свобода передбачає не лише право на вибір, а й необхідність прийняття наслідків своїх дій. «Свобода — це не можливість робити все, що заманеться, а можливість діяти відповідно до моральних принципів» [8]. Ця ідея відображає глибокий зв'язок між свободою і моральністю в його філософії.

Сковорода також акцентує увагу на значенні духовності у житті людини. Він вважає, що вільна людина повинна бути здатною до духовного зростання і самовдосконалення. У своїй філософії він часто звертається до теми єдності душі і тіла, підкреслюючи, що справжня свобода можлива лише через гармонію між цими двома аспектами. «Внутрішня свобода неможлива без духовного розвитку» [9]. Ця ідея про важливість внутрішнього зростання і самовдосконалення є суттєвою для розуміння концепції свободи у Сковороди.

Концепція вільної людини у філософії Григорія Сковороди є складною і багатогранною. Вона об'єднує елементи самопізнання, відповідальності, моральності та духовності, що вказує на глибокий зв'язок між свободою і внутрішнім світом людини. Сковорода закликає до усвідомлення своїх бажань і прагнень, підкреслюючи, що тільки шляхом самопізнання і морального вибору людина може досягти справжньої свободи.

Таким чином, вільна людина, за Сковородою, — це не лише індивід, звільнений від зовнішніх обмежень, а насамперед особистість, яка усвідомлює свою природу, приймає відповідальність за свої вчинки та прагне до духовного зростання. Це підкреслює, що свобода у Сковороди є не лише правом, а й обов'язком, що вимагає глибокої роботи над собою та усвідомлення власного місця у світі. Важливість цих ідей залишається актуальною і в сучасному світі, де пошук справжньої свободи стає все більш складним і багатограним завданням [10].

Філософія Григорія Сковороди, видатного українського мислителя XVIII століття, занурює нас у глибокі роздуми про природу людини і свободу. Сковорода вважає, що істинна свобода полягає не лише у відсутності зовнішніх

обмежень, а у внутрішній гармонії людини зі своїм «я», що дозволяє їй реалізувати свій потенціал. «Вільна людина — це та, що живе в злагоді зі своїм внутрішнім світом» [11]. Для Сковороди свобода не є абстрактним поняттям, а є сутністю, що виникає з глибокого самопізнання.

Сковорода підкреслює, що справжня свобода людини передбачає здатність до самостійного мислення, відмови від сліпого наслідування авторитетів та традицій. Він закликає до внутрішньої роботи над собою, до усвідомлення власних бажань і прагнень, які часто можуть бути пригнічені зовнішніми факторами. «Лише той, хто пізнав себе, може вважатися вільним» [12]. Це пізнання, за Сковородою, є шляхом до справжнього щастя, оскільки тільки усвідомлення власних цілей і прагнень дозволяє людині бути вільною.

Однією з ключових концепцій у філософії Сковороди є поняття «спорідненої праці». Він стверджує, що кожна людина має свою «споріднену» справу, яка відповідає її природі і внутрішнім схильностям. Вільна людина — це та, яка обирає шлях, що відповідає її істинній природі. «Кожен повинен шукати свою справу, що стане для нього джерелом радості і задоволення» [13]. Саме ця думка про «споріднену працю» відображає його уявлення про гармонію між внутрішнім «я» людини і зовнішнім світом.

Сковорода також підкреслює важливість морального вибору. Вільна людина — це та, що усвідомлює відповідальність за свої вчинки і вибір. Він вважає, що свобода передбачає не лише право на вибір, а й необхідність прийняття наслідків своїх дій. «Свобода — це не можливість робити все, що заманеться, а можливість діяти відповідно до моральних принципів» [14]. Ця ідея відображає глибокий зв'язок між свободою і моральністю в його філософії.

Сковорода також акцентує увагу на значенні духовності у житті людини. Він вважає, що вільна людина повинна бути здатною до духовного зростання і самовдосконалення. У своїй філософії він часто звертається до теми єдності душі і тіла, підкреслюючи, що справжня свобода можлива лише через гармонію між цими двома аспектами. «Внутрішня свобода неможлива без духовного розвитку» [15]. Ця ідея про важливість внутрішнього зростання і самовдосконалення є суттєвою для розуміння концепції свободи у Сковороди.

Загалом, концепція вільної людини у філософії Григорія Сковороди є складною і багатогранною. Вона об'єднує елементи самопізнання, відповідальності, моральності та духовності, що вказує на глибокий зв'язок між свободою і внутрішнім світом людини. Сковорода закликає до усвідомлення своїх бажань і прагнень, підкреслюючи, що тільки шляхом самопізнання і морального вибору людина може досягти справжньої свободи.

Таким чином, вільна людина, за Сковородою, — це не лише індивід, звільнений від зовнішніх обмежень, а насамперед особистість, яка усвідомлює свою природу, приймає відповідальність за свої вчинки та прагне до духовного зростання. Це підкреслює, що свобода у Сковороди є не лише правом, а й обов'язком, що вимагає глибокої роботи над собою та усвідомлення власного місця у світі. Важливість цих ідей залишається актуальною і в сучасному світі,

де пошук справжньої свободи стає все більш складним і багатограним завданням [16].

У результаті проведеного дослідження концепції вільної людини у філософії Григорія Сковороди було виявлено, що його ідеї залишаються надзвичайно актуальними в умовах сучасного суспільства, яке прагне до осмислення свободи, гідності та особистісної самореалізації. Сковорода пропонував бачення людини як активного творця своєї долі, для якого важливо знайти гармонію між внутрішнім світом та зовнішніми обставинами. Його концепція "сродної праці" демонструє, що справжня свобода можливе лише тоді, коли людина займається тим, що відповідає її природі та здібностям.

Дослідження також вказує на те, що філософія Сковороди критично ставиться до соціальних ієрархій та нерівності, підкреслюючи важливість рівності можливостей для всіх членів суспільства. Ці аспекти його роботи набувають особливої значущості у контексті сучасних дискусій щодо соціальної справедливості та прав людини. Ідеї Сковороди про свободу, відповідальність та етику взаємодії відкривають нові горизонти для розуміння сучасних соціальних і економічних процесів.

Таким чином, філософія Григорія Сковороди не лише стала важливим етапом в українській та європейській філософії, але й має потенціал для застосування в сучасному світі. Його думки про важливість особистісної свободи, внутрішньої гармонії та соціальної справедливості можуть слугувати основою для розвитку нових підходів у освіті, бізнесі та соціальному житті. Дослідження спадщини Сковороди має на меті не лише вивчення його філософських концепцій, але й їх адаптацію до сучасних реалій, що дозволяє збагачувати наше розуміння свободи та людської гідності.

Таким чином, наше дослідження підтверджує важливість Григорія Сковороди як філософа, чия спадщина продовжує надихати нові покоління мислителів та практиків, заохочуючи їх до глибшого осмислення своєї ролі в світі. Це підкреслює, що вільна людина, згідно з його вченням, не лише живе вільно, але й відповідає за своє життя, реалізуючи свої потенціали у суспільстві, яке підтримує свободу та справедливість.

Таким чином, дослідження філософії Сковороди стає ключовим для розуміння того, як його ідеї можуть бути реалізовані в сучасному світі, в якому питання свободи та самовираження залишаються в центрі уваги. Важливою є також потреба в подальшому вивченні його спадщини, оскільки це може сприяти формуванню більш гармонійного та справедливого суспільства, в якому кожен індивід матиме можливість реалізувати свої здібності і жити вільно.

Список використаних джерел:

1. Сковорода Г. Вибрані твори / Г. Сковорода - Київ: Дніпро, 1985.
2. Філософія Григорія Сковороди: Історія і сучасність / колектив авторів - Київ: Наукова думка, 1993.
3. Коваленко І. Григорій Сковорода: Духовний світ / І. Коваленко - Київ: Знання, 2000.
4. Григорій Сковорода: Життя і творчість / колектив авторів - Львів: ЛНУ, 2010.
5. Сковорода Г. Твори в трьох томах / Г. Сковорода - Харків: Фоліо, 2007.

6. Труш В. Моральна філософія Григорія Сковороди / В. Труш - Київ: Видавництво "Академія", 2005.
7. Гринчишин П. Філософія свободи у Григорія Сковороди / П. Гринчишин - Київ: Наукова думка, 2008.
8. Мельник В. Григорій Сковорода: Філософія і життя / В. Мельник - Київ: Освіта, 1997.
9. Слобода М. Сковорода і його концепція людської свободи / М. Слобода - Київ: ТОВ "Партнер", 2011.
10. Кравець Т. Сковорода: Життя, творчість, філософія / Т. Кравець - Київ: Основи, 2003.
11. Бородін О. Григорій Сковорода: філософія, життя, творчість / О. Бородін - Київ: Знання, 2012.
12. Дробот Л. Сковорода про свободу і відповідальність / Л. Дробот - Київ: Літера, 2009.
13. Руденко А. Григорій Сковорода: Пошук сенсу життя / А. Руденко - Київ: АДЕФ-Україна, 2006.
14. Левченко В. Свобода в філософії Григорія Сковороди / В. Левченко - Київ: Видавництво "Параграф", 2014.
15. Скидан О. Духовність і моральність у філософії Сковороди / О. Скидан - Київ: Наукова думка, 2011.
16. Чирков О. Григорій Сковорода: Філософія і мораль / О. Чирков - Київ: Видавництво "Київ", 2013.

Евеліна БЕЖЕНАР,

здобувачка другого (магістерського) рівня освіти,

Спеціальність 222 «Медицина»

Факультет медицини та громадського здоров'я,

Міжнародний Гуманітарний Університет, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Оксана ПЕТІНОВА, д. філос. н.,

професор кафедри мистецтвознавства та

загальногуманітарних дисциплін,

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

КОНЦЕПЦІЯ ПЛАТОНІЧНОГО КОХАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ «БАНКЕТУ» ПЛАТОНА)

Кохання. Це слово викликає широкий спектр емоцій, від негативних до позитивних. У світі, де домінують матеріальні ресурси, прагнення і цінності, концепція любові Платона може стати джерелом духовного розуміння стосунків і цінностей.

Переходячи до концепції Платона, слід зазначити, що любов розглядається в різних предметах (біологія, література, психологія), але нас цікавить філософське розуміння любові, або антична філософія. Ми вважаємо цей період одним з найважливіших етапів у розвитку етичних та естетичних категорій, в тому числі і любові. Дійсно, розглядаючи це питання, ми бачимо, що в досократівський період існувало кілька видів любові: «*philia erotike*» (дружба між закоханими), «*agape*» (безкорислива любов), «*potos*» (прагнення любові), «*charis*» (любов, заснована на повазі), «*mania*» (пристрасне бажання), «*eros*»